

Miten autat läheistäsi?

Päihteiden käytön puheeksi ottaminen on tärkeää. Kysymällä osoitat, että välität. Päihteitä ongelmallisesti käyttävä ihminen voi havahtua muuttamaan käytöstään ja etsimään tukea, kun hän huomaa aiheuttavansa huolta muille. Vältä syyllistämistä ja syyttämistä. Pyri sen sijaan kertomaan, että olet huolissasi. Voit kertoa, että olet hänen tukena avun hakemisessa.

Toisen ihmisen päihderiippuvuus ei ole sinun syyksi. Et voi myöskään raitistua läheisesi puolesta. Toipuminen vaatii häneltä havahtumista ongelman olemassaoloon, halua muutokseen sekä riittävää hoitoa. Päihdepalveluihin hakeutuminen perustuu vapaaehtoisuuteen, eikä varsinaista päihdehoitoa tai -kuntoutusta voi toteuttaa vastoin henkilön omaa tahtoa.

Jos vapaaehtoiset palvelut ovat riittämättömiä, henkilö voidaan määrätä tahdosta riippumattomaan hoitoon enintään viideksi vuorokaudeksi terveyskeskuksen vastaavan lääkärin tai sairaalan ylilääkärin lausunnolla. Tämä edellyttää, että ilman hoitoa henkilö on päihteiden käytön takia välittömässä hengenvaarassa tai tarvitsee kiireellistä hoitoa.

Elämä saattaa alkaa pyöriä päihderiippuvaisen henkilön ja hänen tarpeidensa ympärillä. On tärkeää, että huolehdit myös itsestäsi ja panostat omaan hyvinvointiisi. Pidä yhteyttä tärkeisiin ihmisiin, harrasta ja tee asioita, jotka tuottavat sinulle iloa. Päihderiippuvaisen henkilön läheisenä sinulla ja perheelläsi on lakisääteinen oikeus saada tukea oman hyvinvointialueesi sosiaali- ja terveydenhuollosta.

Oikeutesi päihdepalveluihin

Tietoa palveluista, palveluihin
hakeutumisesta ja saatavana olevasta tuesta

Oman alueesi päihdepalvelut

Sosiaali- ja potilasasiavastaava

Jos koet ongelmia palveluihin pääsyssä tai päihdehoidossa- tai kuntoutuksessa, ota yhteyttä päihdeasiamieheen, puhelin 050 4774 325 tai erityisasiantuntijaan, puhelin 050 4646 484

Apua verkosta

paihdeasiamies.fi
ehyt.fi/taitolaji
paihdelinkki.fi
peluuri.fi

Päihdeneuvontaa 24/7 maksuttomasti

puhelin 0800 90045
paihdeneuvonta.fi

Oikeus palveluihin

Riittävät sosiaali- ja terveyspalvelut ovat perusoikeuksia. Sosiaalihuoltolain 24 § ja terveydenhuoltolain 28 § mukaan hyvinvointialueen on järjestettävä päihde- ja riippupalvelut henkilön **tarpeen perusteella**. Myös läheisillä on oikeus palveluihin.

Päihde- ja riippuvuuspalveluja on saatavana

- ohjauksena ja neuvontana sekä sosiaalihuollosta että terveydenhuollosta
- ehkäisevänä päihdetyönä, yleisinä sosiaalipalveluina sekä päihde- ja riippuvuustyön erityisinä palveluina sosiaalihuollosta
- päihde- ja riippuvuushäiriöiden ehkäisynä, tutkimuksena, hoitona ja kuntoutuksena terveydenhuollosta

Yksilölliseen tarpeeseen perustuvat **kiireelliset sosiaali- ja terveyspalvelut** on annettava asuinpaikasta riippumatta. Kiireellisyys koskee esimerkiksi päihteiden käytöstä johtuvaa välitöntä vieroitus-hoidon tarvetta. Äkillisissä ja järkyttävissä tilanteissa on tarjottava päivystyksellisesti psykososiaalista tukea.

Raskaana olevalla henkilöllä on oikeus saada välittömästi riittävät päihdeettömyyttä tukevat sosiaali- ja terveydenhuollon palvelut. Aikuisille suunnatuissa palveluissa tulee yhteistyössä selvittää myös lasten tuen tarve.

Päihdepalvelut

Päihdepalveluiden järjestämisvastuu on hyvinvointialueilla. Järjestämisvelvollisuudesta säädetään sosiaalihuoltolaissa ja terveydenhuoltolaissa. Palveluja on järjestettävä henkilön tuen, hoidon- ja kuntoutustarpeen perusteella. Palveluja tulee olla tarjolla sekä avo-, että laitospalveluina. Hoidon ja palvelun tarpeen arvioinnin tekee aina sosiaali- tai terveydenhuollon ammattihenkilö.

Jos päihdepalvelun tarve on lääketieteellinen, toteutetaan hoito terveydenhuollossa. Terveystieteelliset hoitomenetelmät ovat lääketieteellisiä ja psykososiaalisia. Jos päihdepalvelun tarpeen syyt liittyvät sosiaalisiin olosuhteisiin ja toimintaympäristöön, toteutetaan kuntoutus sosiaalihuollon keinoin ja sisällöin. Sosiaalihuoltola annettavasta palvelusta tehdään aina muutoksenhakukelpoinen hallintopäätös. Terveystieteellisten palveluista ei tehdä hallintopäätöstä.

Kaikkein vaikeimmassa asemassa oleville tulee tarjota perustarpeisiin vastaavaa päiväkeskuspalvelua. Palvelua tulee järjestää myös päihtyneille ja siinä on oikeus asioida niemetmämänä.

Päihdehoitoon tai -kuntoutukseen voi hakeutua ottamalla yhteyttä hyvinvointialueen päihdepalveluihin. Laitoskuntoutus voidaan toteuttaa hyvinvointialueen omana palveluna tai hankkia sopimukseen perustuen muilta palveluntuottajilta. Yksityisen palveluntuottajan hoitoon tai kuntoutukseen tarvitaan aina maksusitoumus, jota voi hakea omalta hyvinvointialueelta.

Miten toimia ongelmatilanteissa?

Jos olet tyytymätön sosiaalihuollon tai terveydenhuollon palveluihin, hoitoon tai kohteluun:

- Ota asia ensin puheeksi kyseisessä toimipisteessä tai omalla hyvinvointialueella
- Jos asia ei ratkea, ole yhteydessä hyvinvointialueen sosiaali- tai potilasasvavastaavaan
- Voit tehdä muistutuksen toimintayksikön johtavalle viranhaltijalle, jonka täytyy selvittää asia ja vastata muistutukseen kirjallisesti
- Jos olet tyytymätön saamaasi vastaukseen, voit tehdä kantelun aluehallintovirastolle, joka arvioi mahdollisten jatkotoimenpiteiden tarpeen

Sosiaalihuollon antamiin hallintopäätöksiin voi hakea muutosta tekemällä oikaisuvaatimuksen hyvinvointialueen toimivaltaiselle viranomaiselle ja tarvittaessa edelleen hallinto-oikeuteen sekä hallinto-oikeuden päätöksestä valitusluvalla korkeimmalta hallinto-oikeudelta.

Kelan päätöksiin voi hakea muutosta Kelalta, tarvittaessa edelleen sosiaaliturva-asioiden muutoksenhakulautakunnalta sekä vakuutus-oikeudelta.